

найдохъ богаты златны руды, тогава всякий по Испаніѣ си напусти работѣ-тъ и занаята, та ся проврьвъ чюдо свѣтъ прѣвъ море въ Америкѣ за да си набере всякий злато, та да обогатѣе. Това сполучихъ наистинѣ много Испанци: изъ Перу докарахъ въ Испаніѣ цѣлы корабы, пълны съ злато. Нъ Испанія отъ толкова имотъ да ли цѣвнѣ? Освѣнь дѣто ѿ не помогнѣ това злато, нъ то еще ѿ и разобори; за-что-то хора-та зарѣзахъ всякъ работѣ, напустихъ да ся трудять да си искаравтъ хлѣба, а имотъ-тъ, кой-то набрьзо бѣ натрупанъ, наскоро ся и прѣстѣ и распелѣ. Оттогава Испанія подкачи да пропада, па и до днешный день еще не може да ся завземе: едно врѣмя по неѣ живѣли до 40 милліона жителе, а сега едва ще има до 16 милл.; едно врѣмя Испанія имала най-много корабы, а днесъ има само нѣколко; тръговія-та ѿ е никаква, земедѣліе-то слабо, жителе-ти ѿ и днесъ сѣ лѣниви и не хаѣтъ за ничто; дръжава-та, която и днесъ бы могла да ся хвали съ много имотъ, едва може да си покрѣе потрѣбны-ты разносцы.

Имотъ-тъ само тогава е истинска благословія за еднаѣ земѣ, само тогава ѿ подвига и прави почеститѣ и позамощнѣ, когато извира изъ труда, изъ работѣ-тъ и изъ просвѣщеніе-то на нейны-ты жители. Исторія-та ни приказва за земи, ягко слабо надѣлены отъ природѣ-тъ, които пакъ ся издвигнѣли на высокъ стѣпень и ся прочюли на свѣта. А какъ станѣло това? Естественна-та оскѣдость накараха хора-та да мыслятъ, да работять, да тръговувать. Затова нека прикарамы само два примѣра, отъ старо врѣмя за Финиціяны-ты, и отъ ново врѣмя за Холландцы-ты.

На днешно врѣмя особено ся почита трудъ-тъ, раденіе-то, затова и врьвають напрѣдъ онія народи,